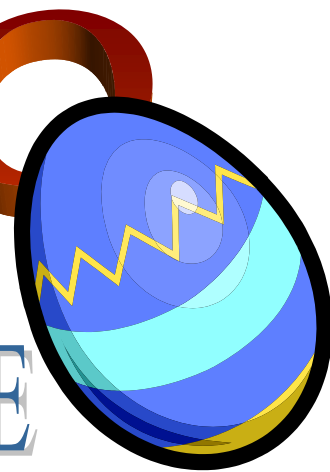

GIMMECHO

WIELKANOCNE

Szkoła Podstawowa im. ks. J. Baranowicza w Szczercowie 04.04.2019 r.

W dzisiejszy numerze:

- Wielkanoc-co to za święta?
- Wielkanocne przesady...
- Lany poniedziałek
- Przepisy wielkanocne

Drodzy Czytelnicy!

Wreszcie nadeszła wiosna, a wraz z nią Wielkanoc. Będziecie gotować dziesiątki jaj, zdobić je, szykować „naczynia” na lany poniedziałek itp. Ale nie tylko. Mamy bowiem nadzieję, że znajdziecie czas na refleksje – przemyślenia będące pokarmem dla duszy, która również potrzebuje pożywienia w postaci spokoju, ufności, wytchnienia po szorstkiej zimie i długim poście.

Zatem życzymy Wam wszystkim, aby czas przeżywania Zmartwychwstania Pańskiego przebiegał serdecznie, ciepło, szczęśliwie w gronie osób, które kochacie. Życzymy Wam pocztówki, która sprawia, że świat staje się barwniejszy, telefonu od dawnego przyjaciela, miłego meila,

oczekiwanych z niepewnością oraz nadzieją słów i zdarzeń. Życzymy Wam świątecznych dni pełnych radości, pokoju i szczęśliwości, abyście mieli pewność, że życie uśmiecha się do Was, ponieważ jesteście kimś specjalnym, ważnym, dobrym.

Redakcja

Gazetkę redagują:

Paulina DłużakVIIb, Julia DylakVIIb, Zuzanna Kochelska VIIb, Weronika Kulińska VIIb, Joanna Sakrajda VIIb, Studziński Miłosz VIIb, Milena BelicaVIIa, Amelia Boruszak VIIa, Natalia Czarnecka VIIa, Milena Grzybek VIIa, Kinga Przewoźnik VIIa, Karolina Storczyk VIIa.

Opiekę polonistyczną i edytorską sprawują:

p. Magdalena Studzińska, p. Monika Zimna, p. Justyna Skiberowska.

Wielkanoc-co to za święta?

Święta Wielkanocne to najstarsze i najważniejsze święta chrześcijańskie. Obchodzone są na pamiątkę śmierci i zmartwychwstania Jezusa Chrystusa. Punktem kulminacyjnym Świąt Wielkanocnych jest Triduum Paschalne rozpoczynające się Mszą Wieczery Pańskiej w Wielki Czwartek, a kończące w Wielką Niedzielę, czyli Niedzielę Zmartwychwstania Pańskiego. Łącznie z poprzedzającymi dniami, począwszy od poniedziałku, Triduum Paschalne wchodzi w skład Wielkiego Tygodnia. W kościele katolickim święta Wielkiej Nocy poprzedzone są 40 dniowym okresem Wielkiego Postu, który rozpoczyna się w Środę Popielcową. Popielec wypada co prawda 46 dni przed Wielkanocą, jednak niedziele jako dni świąteczne nie są wliczane do okresu postu. W tym czasie wierni przez post, jałmużnę oraz modlitwę powinni przybliżać się do Boga i przygotowywać do uczczenia pamiątki śmierci oraz zmartwychwstania Jezusa Chrystusa. Obchody

Wielkanocy na ziemiach polskich mają bardzo długą tradycję. Z każdym dniem

Triduum Paschalnego związane są odrębne zwyczaje, które mogą różnić się pomiędzy poszczególnymi regionami Polski. Z pewnością do najważniejszych należą te związane z Niedzielą Wielkanocną, która rozpoczyna się od mszy rezurekcyjnej odprawianej we wczesnych godzinach porannych. Wierni uczestniczą w uroczystej procesji - przemieszczają się od symbolicznego Grobu Pańskiego, następnie idą wokół kościoła, a kończą przy ołtarzu. Procesji towarzyszą śpiewy religijne oraz bicie dzwonów. Po mszy rezurekcyjnej wierni zasiadają w gronie rodziny do uroczystego śniadania wielkanocnego, rozpoczynającego się modlitwą. Wśród potraw spożywanych w trakcie tego posiłku obowiązkowo powinna znaleźć się tzw. święconka, czyli pokarmy poświęcone przez kapłana w Wielką Sobotę.

Wielkanocne przesady...

Wielkanoc przypada na okres równonocy wiosennej, dlatego też od dawna uważa się, że to niezwykle moment. Oto **wielkanocne wróżby**, przesady i zwyczaje, które od wieków związane są z czasem wiosennego odrodzenia!

Dawniej wierzono, że w nocy z **czwartku na piątek** dzieją się **rozmaite cuda**. Przed świtem zązywano kąpeli. Obmywano się w strumieniach, rzekach, ale także przy studniach, na podwórkach czy w domach. Wierzono, że kąpiel ma uzdrawiającą moc. Uważano, że dobrze wpływa na ciało i urodę.

W dawnych wierzeniach Wielki Piątek to **dzień niebezpieczny**, w którym złe mocne mają najłatwiejszy dostęp do człowieka. W domach i podwórkach odprawiano wiele rytuałów, aby odgonić nieczyste duchy. Gospodarze okrażali obejścia 3 razy, a w niektórych regionach rano na drzwiach kredą rysowano trzy krzyże. Wierzono, że tego dnia należy zabezpieczyć się przed rzuceniem uroku. Pilnowano, by niczego nie pożyczać, nie rąbać drewna i nie używać gwoździ. Nie wolno było wykonywać ciężkich prac domowych.

Wieczorem pieczono babki, mazurki, mięsa, przygotowywano chrzan oraz inne świąteczne potrawy. Gotowano i ozdabiano jajka przeznaczone do święcenia. W wielu regionach zajęcie to zarezerwowane było dla kobiet. Jeśli w izbie pojawił się mężczyzna, wyganiano go, zacierano ślady obecności i wypowiadano zaklęcia, by zdjąć urok, który mógł rzucić. **Wody po ugotowaniu jaj nie wylewano**. Wierzono, że dziewczęta, które umyją nią włosy, będą mieć piękne, zdrowe pasma.

W Wielką Sobotę, po powrocie ze święconką, zanim wniesiono ją do izby, **trzykrotnie obchodzono chatę**, by zapewnić jej mieszkańcom dostatek. Pod progiem zakopywano zaś poświęconą pisanekę, aby zło nie miało wstępu do domu. Dawniej poświęcone pokarmy zamykano i ukrywano, by nikogo nie kusiły do wielkanocnego śniadania.

W Wielkanoc obowiązywało wiele zakazów. Nie wolno było rozpalać ognia, pracować ani leżeć w łóżku cały dzień. Wierzono, że tego dnia trzeba założyć nowe ubranie, a dziecko urodzone w niedzielę będzie miało szczęśliwe życie. Śniadanie wielkanocne, podobnie jak dziś, rozpoczynano od dzielenia się jajkiem. Wierzono, że umocni to rodzinę oraz zapewni wszystkim zdrowie.

Wierzono, że **woda lana w śmigus-dyngus ma leczniczą, magiczną moc**. Uważano, że chłopiec, który oblał najwięcej panien, będzie miał pomyślny rok. Dziewczętom, które zostały sowicie skropione wodą, wróżono powodzenie.

Czy w Waszych domach kultywuje się podobne tradycje? Znacnie inne zwyczaje i wielkanocne wróżby?

Lany Poniedziałek

Obyczaj lania wodą zwany dyngusem lub śmigusem ma w Polsce długą tradycję. Podobno przywędrował na nasze ziemie wraz z niemieckimi osiedleńcami, ale brak co do tego pewności. Wiadomo jednak, że dyngus należy do tych prastarych zwyczajów, które z jednej strony mają związek z magią deszczową, wiążącą się z wiosennymi obchodami agrarnymi wielu ludów, z drugiej z praktykami oczyszczającymi podczas obrzędów poświęconych zmarłym.

W lany poniedziałek młodzież, i nie tylko, polewa się wodą mającą dać zdrowie i pomyślność. Niegdyś istniały nawet poradniki, które mówiły, jak polewać miłe sercu damy, a jak dziewczki niczym się nie wyróżniające. Oblanie dziewczyny było niejako wyróżnieniem jej wśród towarzyszek, pominięcie którejkolwiek równało się dla niej z lekceważeniem.

Tak bywało zarówno na wsi jak i w mieście. Z tym, że na wsiach dziewczęta były przeważnie chwywane i oblewane pod studnią, a nawet wrzucane do sadzawki czy rzeczki, w wyższych zaś sferach panowie spryskiwali panny pachnidłami z buteleczek.

W tych zwyczajach było wiele nawiązań do dawnych pogańskich praktyk. Dlatego Kościół zwalczał dyngusiarzy. Za czasów króla Władysława Jagiełły synod diecezji poznańskiej w artykule "Dingus Prohibetur" zabraniał, aby "w drugie i trzecie święto wielkanocne ludziska dyngowali". Jednak te synodalne zakazy na nic się nie zdały.

Tradycja śmigusa-dyngusa przetrwała do dzisiaj, chociaż obecnie ma tylko symboliczny charakter.

Wielkanoc-mniam, mniam...

Tradycja wielkanocna wskazuje na pewne potrawy, które są charakterystyczne tylko w tym okresie w roku. **Święta** następują po poście, dlatego potrawy wielkanocne zjadamy ze smakiem oraz apetytem. W Wielkanoc można jeść mięso. Są takie dania, bez których nie wyobrażamy sobie tych świąt, choć zwyczaje związane ze śniadaniem wielkanocnym różnią się w poszczególnych regionach kraju.

LISTA POTRAW WIELKANOCNYCH

Co poza jajkiem i wypiekami można położyć na wielkanocny stół? Tego z pewnością nie powinno zabraknąć:

- Biała kielbasa surowa (na gorąco albo nie).
- Żurek lub zupa chrzanowa (różne są zwyczaje w polskich domach).
- jajka na różne sposoby (np. w sałatkach, faszerowane).
- Chleb (najlepiej ze święconki).
- Wędzonka (kielbasa, schab albo szynka).
- Paszтет (najlepiej domowej roboty).
- Zimne nóżki, czyli kurczak w galarecie.
- Roladki drobiowe z jajkiem w środku.
- Jajka faszerowane w panierce.

Potrawy wielkanocne na słodko:

Desery są charakterystycznym elementem świąt. To przecież dwa dni spędzone w rodzinnym gronie. W czasie wielkanocnej przerwy spotykamy się też z przyjaciółmi, z którymi miło jest spędzić czas przy potrawach na słodko.

- Babka wielkanocna (drożdżowa lub piaskowa, wedle życzenia). Osobom, które nie przepadają za babką, polecamy wieniec drożdżowy albo po prostu keks z bakaliami.
- Mazurek (kajmakowy, czekoladowy, z różą lub inny).
- Sernik (tradycyjny z kruszonką lub z brzoskwinią).
- Makowiec.
- Pascha.
- Miodownik.

Jajko to naczelną symbol świąt, symbolizować ma nowe życie. Jajka są ważnym elementem święconki, ale dobrze wyglądają również na wielkanocnym stole. Oto „jajkowe” możliwości:

- Jajka faszerowane (pieczarkami, cebulką lub ziołami).
- Pasta jajeczna z łososiem.
- Kotlety z jajkiem przepiórczym w środku.
- Sałatka z tuńczykiem i jajkiem..
- Jajko z majonezem i chrzanem posypane szczypiorkiem.
- Brokuły, jajka, ser feta i słonecznik.